

12 May 2011 Thursday 11:15-12:45

Chairmen: Yıldırım N., Öztürk Türkmen H.

GÜNEYDE İLAÇ OLARAK KULLANILAN HAYVANSAL MADDELERE BİR ÖRNEK: YILANLAR

Esin Kâhya¹, Murat Öner²

¹Prof., Ankara University Faculty of Humanities [Retired], esinkahya2002@yahoo.com

²Master in Science

Genel olarak incelendiğinde, ilaç yapımında ve tedavide kullanılan maddeler ya bitkisel kökenlidir ya da bitkilerin bir kısmı veya tamamıdır. Bunlar arasında günümüzde sebze ve meyve olarak tükettiğimiz bitkilerin yanı sıra, artık kullanılmayan, hatta belki de yetiştirmeyen ve yetiştirilmeyen bitkiler de vardır.

Tarihte madenlerin ya da daha doğru deyişle inorganik maddelerin tedavide kullanımları ise çok daha sınırlı olup, daha çok da altın, gümüş, elmas gibi kıymetli metal ve taşlarla sınırlıdır. Hayvanların, ya da daha doğru ifade ile hayvansal maddelerin kullanımları ise daha çok beslenmeye dayalı olarak ele alınmış; ancak sınırlı olarak da bazı hayvansal maddeler yiyecek olarak kullanılmalarının yanı sıra tedavide de kullanılmıştır. Bunun en yaygın olanı ise büyük baş hayvanlardan elde edilen süt ve süt ürünleridir. Ancak bunların yanı sıra, yılan, çeşitli balıklar, akrep ve kertenkele gibi hayvanların da az da olsa ilaç yapımında kullanıldığı bilinmektedir, her ne kadar bunlardan zehirli olanları, örneğin yılan zehri gibi, tedaviden çok tedavi edilmesi gereken gruba giriyorsa da.

Burada Dioscorides başta olmak üzere, belli başlı hekim ve Materia Medica yazarlarının yukarıda söz konusu edilen hayvansal maddelerden bir örnek olarak yılan zehirleri ve yılanın kullanımıyla ilgili bilgi verilerek, günümüz açısından da kısa bir değerlendirmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yılan, Materia Medica, İbn Sina, Biruni

AS A SAMPLE OF ANIMAL DRUGS IN THE SOUTHERN PART OF ANATOLIA: SNAKE

In general the materials which are used in order to produce drugs are plants. However some of the plant which has been used as a drug is valuable as nutrition. Some of them are rare and even they had not been grown any more. Although some of the metals and certain chemical compounds are also used as medicament or in order to prepare medicals but they are in limited number.

Some animal products are also used for this purpose. Among the animal product can be mentioned milk and certain milky products. Among them can be mentioned scorpions, certain insects including in snakes. We can find knowledge about snakes in ancient source books on pharmacology and pharmacopeias. For instance Dioscorides gave information about the usage of the fat of snake in his Materia Medica. Avicenna and Biruni also said that snake poison, meat and fat could be used as medicament or in order to prepare them.

Nowadays we also use snake fat and its meat in order to prepare medicaments. Here we give how snake poison, meat and fat were used for treatment in history making this information with nowadays knowledge.

Keywords: Snake; Materia Medica; Avicenna; Biruni